

ELVL KOOLITUS UUTELE VOLIKOGU LIIKMETELE

Mida võiksid volikogu liikmed teada täpsemalt sisekontrollist?

Airi Mikli, Riigikontroll

16. juuni 2022

Meeldetuletuseks eelmisest koolitusest (26.04)

Mida võiks volikogu liige teada majandusaasta aruande kohta?

Mida võiks volikogu liige osata revisjonikomisjoni ja vandeaudiitori käest küsida?

- Loe valitsuse heakskiidetud majandusaasta aruanne koos materjalidega läbi, mh pööra tähelepanu tegevusaruandele – kas see puudutab arengudokumentides kokkulepitut.
- Kohtu vandeaudiitoriga ja kuula ära tema tähelepanekud või märkused majandusaasta aruande kohta.
- Uuri, kas vandeaudiitor on lisaks oma aruandele koostanud valitsusele või finantsjuhile/raamatupidajale märgukirja vähemoluliste tähelepanekute kohta.
- Küsi selgitusi valitsuselt/finantsjuhile/raamatupidajalt, kui nt eelarve täitmise aruandes mõne rea number erineb oluliselt eelarvest, majandusaasta aruandes on lühiajaliste kohustuste all tähtjaks tasumata kohustusi või on rendikohustused hüppeliselt suurenenud (võib eeldada varade soetamiseks mittekatkestavate renditehingute sõlmimist, mis läheb võlaarvestusse).

hiljemalt aprill

ÄÜ, SA ja MTÜd esitavad valitsusele majandusaasta aruande ja vandeaudiitori aruande

hiljemalt 31.mai

Valitsus esitab heakskiidetud ja vandeaudiitori auditeeritud majandusaasta aruande volikogule

juuni

Volikogu revisjonikomisjon:

- vaatab aruande läbi
- kuulab ära vandeaudiitori
- koostab volikogule oma kirjaliku aruande, st kas toetab/ei toeta majandusaasta aruande kinnitamist ning lisab ettepanekud sisekontrollisüsteemi parandamiseks
- komisjon annab ülevaate oma tegevusest

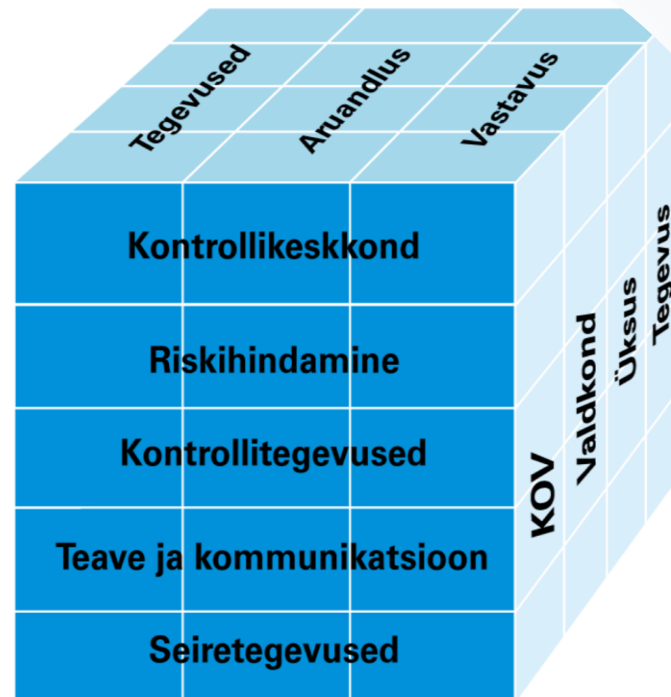
hiljemalt
30.juuni

Majandusaasta aruande **kinnitamine volikogus**

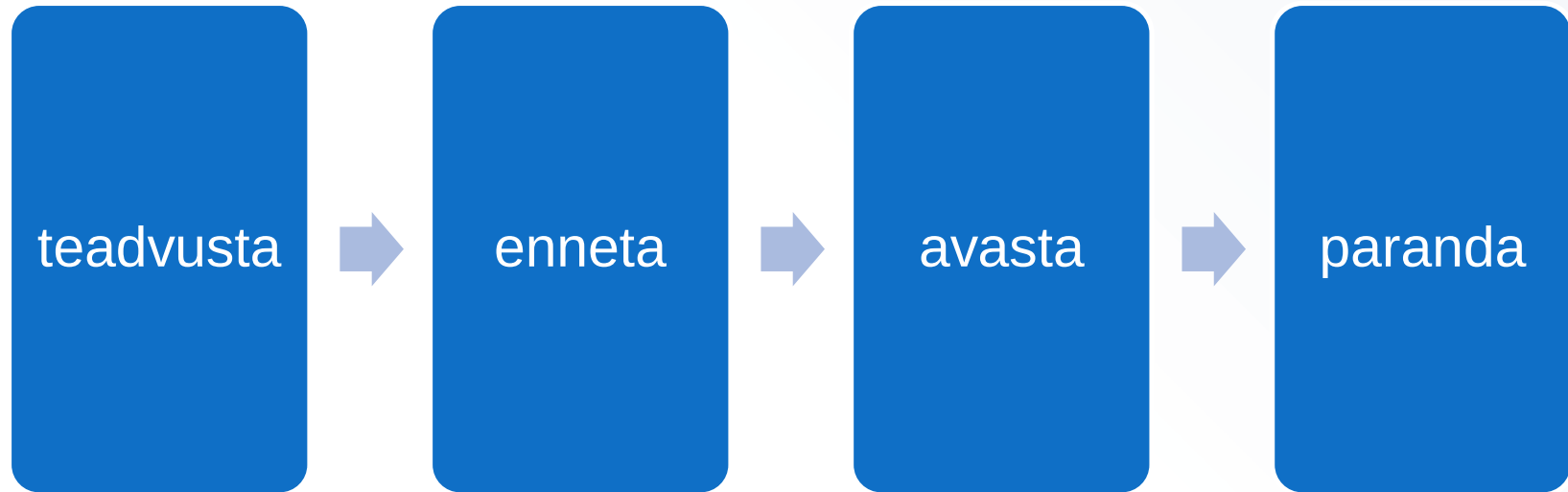
SISEKONTROLL –
juhtkonna põhimõtted ja
tegevused loomaks
kindlustunnet, et:

- eesmärgid saavutatakse
- norme järgitakse
- vara ja teavet kaitstakse
- viga ja pettus avastatakse.

Tõhus sisekontrollisüsteem

Mille peale mõelda? Kellelt küsida?

- Organisatsiooni struktuur
- Organisatsiooni protsesside kirjeldus
- Juhtimispõhimõtted, sh juhtkonna ja keskastmejuhtide omavaheline tööjaotus ja vastutusvaldkonnad
- Ausus ja eetilised väärtused (sh korruptsiooni ja huvide konflikti vältimise põhimõtted)
- Otsuste kujundamise põhimõtted
- Info liikumise põhimõtted
- Info avalikustamise põhimõtted
- Aruandluse põhimõtted
- Strateegiliste ja lühiajaliste eesmärkide määratlemise põhimõtted
- Organisatsiooni riskijuhtimise põhimõtted
- Personalijuhtimise põhimõtted (ametikohtade nõuete ja tööülesannete kirjeldamine, värbamine ja töölt vabastamine, tasustamine, koolituspõhimõtted, õiguste, kohustuste ja vastutuse määramine, kulude kompenseerimine)
- Infosüsteemide haldamise põhimõtted
- Avalike teenuste eesmärgid, sh nende täitmis ja kontrolli põhimõtted
- Avalike teenuste üleandmine era- või mittetulundussektorile, nende töö kvaliteedi hindamine
- Finantsjuhtimise korraldamise põhimõtted (sh eelarvestrateegia, eelarve ja arengukava koostamise põhimõtted, vara kasutamise põhimõtted)
- Asjade ja teenuste ostmine, sh riigihangete korraldamise
- Taotluste menetlemise põhimõtted
- Toetuste eraldamise põhimõtted
- Probleemidest, õigusaktidele mittevastavusest ja ebaseaduslikust tegevusest teavitamise põhimõtted
- Revisjonikomisjoni töö korraldamine
- Siseauditi korraldamise põhimõtted
- Järelevalve, sh teenistusliku järelevalve läbiviimise põhimõtted

Pane tähele! Mõisted ja volikogu/valitsuse roll

Sisekontrolli – põhimõtted ja tegevus

Sisekontrollisüsteem – terviklik abinõude kompleks

Siseaudit – siseaudiitori kutsetegevus, suunatud organisatsiooni tegevuste täiustamiseks. **Välisauditist** erineb selle poolest, et siseaudiitorid alluvad ja annavad aru juhtkonnale - siseaudit ei saavuta kunagi välisauditiga võrdset sõltumatuse taset.

KOKS § 48¹. Sisekontrollisüsteem ja siseauditeerimine

(1) **Volikogu** tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise kohalikus omavalitsuses.

(2) Sisekontrollisüsteemi rakendab ja selle tulemuslikkuse eest vastutab **valla- või linnavalitsus**.

Kontrollikeskkond on aluseks teistele sisekontrolli komponentidele.

Kontrollikeskkond hõlmab:

- väärtushinnanguid, eetikat
- organisatsioonikultuuri ja kompetentsust
- organisatsiooni struktuuri
- personalipoliitikat.

Kas juhtkond ja teenistujad väljendavad oma hoiakute ja tegudega positiivset suhtumist sisekontrolli?

NÄIDE: Juhtkonna hüvede kohta

- Vallavanem ja üks abivallavanem üürisid oma isiklikku autot vallale, sõlmides selleks volikogu loata ja korruptsioonivastases seaduses sätestatud toimingupiirangut eirates üksteisega valla nimel üürilepingud.
- Vallavanem ja abivallavanem, kes kasutasid isiklikku autot, tõlgendasid volikogu otsust hüvitiste määramise kohta endale sobivalt, lastes endale maksta nii isikliku sõiduauto kasutamisega seotud hüvitist kui ka kütusekulu.
- Volikogu nägi oma otsuses ette üksnes tööga seotud kulude hüvitamise, kuid jättis määramata kuidas töösõite erasõitudest eristada.

Kas tead, mis võimalused juhtimis- ja kontrollstruktuuri tasanditel on?

volikogu

revisjonikomisjon

valitsus

vallavanem/linnapea

siseaudiitor

sisekontrolör

- poliitiline kontroll
 - volikogu liikme õigus saada teavet
 - umbusaldus
 - revisjon
- teenistuslik järelevalve
- siseaudit

§ 1. Sisekontrolli eesmärk

Sisekontroll on valla juhtimisprotsessi osa, mille eesmärk on tagada ... vallas:

1) finantsinformatsiooni usaldusväärsus ja valla tegevuse seaduste ning valla regulatsioonidega kooskõlas olemine;

2) valla ametiasutuste, vallavalitsuse hallatavate asutuste ja vallavalitsuse valitseva ja olulise mõju all olevate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja äriühingute (edaspidi *asutus*) tegevuse tulemuslikkus ja tõhusus.

.....

3) **Sisekontrollör** – käesoleva eeskirja tähenduses isik või teenuse osutaja, kes täidab vallas sisekontrolli ülesandeid (edaspidi sisekontrollör).

4) **Sisekontrollimeede** – asutuses sisekontrolli teostamisel kasutatavad abinõud, mis on suunatud kõrvalekallete või pettuste ennetamisele. Ennetava meetme osas rakendatakse ametnike ja töötajate töökohustuste lahusust, tegvuste kooskõlastust ja kinnitamist, ametnike ja töötajate erialast täiendkoolitust, valla IT-süsteemi tehnoloogilisi võimalusi. Vallas võib kasutada ka muid sisekontrollimeetmeid, mis tagavad sisekontrolli eesmärgi saavutamise.

5) **Sisekontrollöri tööplaan** – sisekontrolli läbiviimise aastaplaan, mis kinnitatakse vallavalitsuse korraldusega ja tehakse kättesaadavaks vallavalitsuse ametiasutuste ja nende ametiasutuste hallatavate asutuste juhtidele või valla valitseva mõju all oleva äriühingu, sihtasutuse ja mittetulundusühingu juhtorganitele.

.

§ 3. Sisekontrollöri ülesanded

(1) Sisekontrollöri ülesanded järgmised:

1) Järelevalve teostamine valla või valla poolt eraldatud eelarveliste vahendite sihtotstarbelise kasutamise üle.

§ 13. Sisekontroll

(1) Linna sisekontroll on valitsuse struktuuriüksuste ja nende teenistujate ning valitsuse hallatavate asutuste ja nende juhtide tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle teostatav kontroll.

(2) Sisekontrolli teostab sisekontrolör, kellel on õigusteha ettepanekuid vastava ala spetsialistide kaasamiseks.

(3) Sisekontrolli läbiviija juhindub oma tegevuses Eesti Vabariigi seadustest ja õigusaktidest ning nende alusel antud õigusaktidest.

(4) Sisekontrolli teostaja peamised eesmärgid ja ülesanded on:

1) valitsuse struktuuriüksuste ning valitsuse hallatavate asutuste ja nende juhtide tegevuse seaduslikkuse ning otstarbekuse üle kontrolli teostamine;

2) valitsuse struktuuriüksuste ning valitsuse hallatavate asutuste kasutuses oleva vara kasutamise efektiivsuse, otstarbekuse ja säilivuse kontrollimine;

3) valitsuse struktuuriüksuste ning valitsuse hallatavate asutuste eelarve täitmise, raamatupidamise õigsuse, sõlmitud lepingute ja teiste tehingute seaduslikkuse, majandusliku otstarbekuse ja täitmise ning õigusaktidest kinnipidamise kontrollimine;

4) eelarveliste ja sihtotstarbeliselt eraldatud vahendite kasutamise üle kontrolli teostamine;

5) sihtfinantseerimise lepingute alusel linna eelarvest saadud vahendite kasutamise kontrollimine;

6) kontrollimise tulemustest linnapea ja valitsuse liikmete informeerimine;

7) ettepanekute väljatöötamine avastatud puuduste kõrvaldamiseks ja ärahoidmiseks ning nende esitamine linnapeale.

(5) Sisekontrolli tööplaani kehtestab linnapea käskkirjaga.

(6) Sisekontrolli läbiviimise korra kehtestab valitsus.

§ 13¹. Siseauditeerimine

(1) Siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise ... linnas tagab volikogu.

(2) Kui struktuuris ei ole määratud siseaudiitori ametikohta, sõlmib valitsus, arvestades volikogu seisukohta, siseaudiitori kutsealase tegevuse teenuse ostmiseks lepingu pädevust omava siseaudiitoriga.

Lisalugemist

- https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/kov_sise_kontrollisusteemi_juhend.pdf
- <https://www.kovriskid.ee/riskid>
- <https://www.korruptsioon.ee/et/kohalikud-omavalitsused/videokoolitus-kohaliku-omavalitsuse-volikogu-liikmetele>

Korruptsiooniriskide küsimustike tulemused

Risk

Tulemus

- Volikogu ja linna- või vallavalitsuse liikmed ei ole teadlikud võimalikest tööst tulenevatest korruptsiooniriskidest 39%
- Volikogu ja linna- või vallavalitsuse liikmed ei ole teadlikud võimalikest tööst tulenevatest huvide konflikti olukordadest 65%
- Volikogu liikmed teevad isiklikke või kolmandate osapoolte erahuve edendavaid otsuseid 63%
- Volikogu liikmed ei arvesta otsuseid tehes erinevate huvigruppidega 63%
- Volikogu liikmed võtavad vastu kingitusi, hüvesid või soodustusi, mille eesmärk on mõjutada neid ametiisiku kohustusi rikkuma 20%
- Volikogu liikmed ei teata korruptsioonijuhtumitest ega väärkäitumisest 15%
- Volikogu väldib kontrolli oma tegevuse üle 57%

Sisekontrolli testid. Rakendamiseks. Kontrollitud 😊

Ema test (kas oled valmis oma emale selle kohta kõik ära rääkima?)

TV test (kas oled valmis meedias kajastamiseks ajakirjanikule selle kohta kõik ära rääkima?)